

Vårdmiljö, vård och omvårdnad vid livets slut inom intensivvård

Disputation

Avhandling för filosofie doktorsexamen vid
Sahlgrenska akademien, institutionen för vårdvetenskap.
Opponent: professor Elisabeth Hall, Afdelning för
Sygeplejevidenskab, Århus universitet, Danmark
Betygsnämnd: docent Jan Martner,
docent Björn-Ove Suserud,
docent Margret Lepp

Datum: 2009-10-02

Tid: 09:00 - 12:00

Plats: Hälsovetarbacken
hörsal 2118, Arvid Wallgrens backe
hus 2, plan 1, ingång F

Isabell Fridh

Institutionen för vårdvetenskap och hälsa
Sahlgrenska akademien
Göteborgs universitet

GÖTEBORGS UNIVERSITET

Intensivvårdsavdelningar dåligt rustade för vård av döende

Nästan hälften av alla patienter som kommer in till intensivvården avlider inom ett dygn, men vårdmiljön är inte rustad för att ge god vård i livets slutskede. Ändå är de flesta närstående nöjda med vården på IVA. Det visar en avhandling från Sahlgrenska akademien.

Intensivvårdsavdelningarna är framför allt utformade för att rädda liv och inte för att ge vård i livets slutskede. När en patient avlider på en intensivvårdsavdelning har insjuknandet ofta kommit plötsligt, och varken patienten eller närstående är förberedda för ett avsked.

– Miljön och platsen där människor avlider betyder mycket både för den som ska dö, för dem som ska vårda och för de som ska leva vidare efter sin förlust, säger sjuksköterskan Isabell Fridh som skrivit avhandlingen.

Avhandlingen visar att svenska intensivvårdsavdelningar ofta saknar möjlighet att vårda döende patienter i enskilda rum. De så kallade "anhörigrum" som de närstående hänvisas till är ofta för få och för små. De flesta av avdelningarna saknar vårdprogram för vård i livets slut och många saknar också rutiner för uppföljning av närstående efter dödsfall, vilket är praxis inom till exempel hospice-vården. Resultaten visar också att nästan hälften av patienterna avlider inom ett dygn efter det att de kommit in på intensivvårdsavdelningen, och att 40 procent av dessa inte har någon närstående närvarande vid dödsögonblicket.

– Det här kan tyckas vara en dyster bild, men faktum är att de flesta av de närstående jag intervjuat i min avhandling tyckte att vården varit en positiv erfarenhet, trots förlusten och saknaden över den som har gått bort. Många känner att ens nära fått tillgång till sjukvårdens alla resurser och därmed att allt som kunde göras för att rädda den anhöriges liv också blivit gjort, säger Isabell Fridh.

Närstående klagar sällan på den fysiska miljön, men de vill inte bli separerade från sin anhörige mot sin vilja och de uppskattar mycket om de får tillbringa den sista tiden med sin anhörige i ett avskilt enkelrum.

Isabell Fridh har också intervjuat intensivvårdssjuksköterskor, som gör sitt yttersta i vården av döende patienter även om vårdmiljön är dåligt anpassad för detta. Sjuksköterskorna använder den medicinsk-tekniska utrustningen för att lindra patientens lidande och anstränger sig för att skapa avskildhet och för att ge de närstående en bestående upplevelse av den anhöriges död som fridfull och värdig.

FAKTA INTENSIVVÅRD

På intensivvårdavdelningar övervakas patienter med livshotande tillstånd, men som bedöms vara behandlingsbara. Döende patienter, som inte går att behandla, läggs i allmänhet inte in på intensivvårdsavdelning. Avdelningarna har hög personaltäthet, specialistutbildad personal och avancerad medicinsk teknik för övervakning och behandling dygnet runt.

För mer information kontakta:

Isabell Fridh, leg specialistsjuksköterska, telefon 031-786 60 59, 070-172 27 28, e-post isabell.fridh@fhs.gu.se

Handledare:

Professor Ingegerd Bergbom, telefon 031-786 60 70, 070-604 34 27, e-post ingegerd.bergbom@fhs.gu.se

Universitetslektor Anna Forsberg, telefon 031-786 60 89, 070-730 11 99, e-post anna.forsberg@fhs.gu.se

Avhandling för filosofie doktorsexamen vid Sahlgrenska akademien, institutionen för vårdvetenskap och hälsa

Avhandlingens titel: **Vårdmiljö, vård och omvårdnad vid livets slut inom intensivvård**

Avhandlingen försvaras fredagen den 2 oktober, klockan 09.00, hörsal 2118, Arvid Wallgren backe, Hus 2, Göteborg.

Här kan du läsa hela avhandlingen: <http://hdl.handle.net/2077/20463>

Elin Lindström Claessen

Informatör, Sahlgrenska akademien vid Göteborgs universitet

Telefon: 031-786 3869, 070-829 43 03

e-post: elin.lindstrom@sahlgrenska.gu.se

Sahlgrenska akademien är den hälsovetenskapliga fakulteten vid Göteborgs universitet. Här finns undervisning och forskning inom medicin, odontologi och vårdvetenskap. Vid akademien studerar ungefär 4 000 grundutbildningsstudenter och 1 000 doktorander. Antalet anställda är 1 500, varav 850 är forskare och/eller lärare.